

Hans Korak.

RENFÖRLUSTER I SVERIGE.

STATISTIK OCH ERSÄTTNINGSMETODIK

Följande material utgör redovisning av renförluster i Sverige under 1970-talet. Tabellerna och diagrammen är sammanställningar av tillgängligt material, som lantbruksstyrelsen erhållit från bl.a. länsstyrelserna, naturvårdsverket, statens järnvägar och försäkringsbolagens upplysningstjänst.

Sammanställningarna utvisar så noggrant det är möjlig vad som hänt under nämnd tidsperiod. Det senaste årets delvis ändrade synsätt på exempelvis renhjordens sammansättning (könsfördelning, ålderssammansättning, slaktuttag, m.m.), förlusternas storlek och renarnas livdjursvärden har inte påverkat ersättningarna under den redovisade tiden.

Sammansättning: 700 hondjur + 300 handjur
 Aldersfördelning: 1 - 8 år
 Kalvningsprocent: 80%
 Förluster: Arskalvar 30% - Övriga djur 10%

Hans Korak/AL

Djurslag	Tid	Okt.	Nov.	Dec.	Avgår slakt	Lämplig renlängd	Febr.	Mars	April	Summa för-luster	Maj		Juni	Juli	Aug.	Sept.
											Före kalvn.	Efter kalvn.				
Honkalvar		189 14,2%	183 14,0%	177 13,7%	0	177 16,5%	165 15,9%	159 15,6%	153 15,3%	66	0	219 15,2%	213 15,1%	207 14,9%	201 14,7%	195 14,4%
Hankalvar		189 14,2%	183 14,0%	177 13,7%		177 16,5%	165 15,9%	159 15,6%	153 15,3%	66	0	219 15,2%	213 15,1%	207 14,9%	201 14,7%	195 14,4%
Ungvajor		146 11,0%	145 11,1%	143 11,1%	3	140 13,0%	138 13,3%	136 13,4%	135 13,5%	15	153 15,3%	153 10,7%	151 10,7%	149 10,7%	148 10,8%	147 10,9%
Ungtjurar		146 11,0%	145 11,1%	143 11,1%	48	95 8,9%	94 9,1%	93 9,2%	92 9,2%	13	153 15,3%	153 10,7%	151 10,7%	149 10,7%	148 10,8%	147 10,9%
Vajor		520 39,1%	515 39,3%	511 39,7%	84	427 39,8%	419 40,4%	416 40,8%	412 41,2%	51	547 54,7%	547 38,0%	538 38,1%	534 38,4%	529 38,6%	525 38,9%
Tjurar		140 10,3%	138 10,5%	137 10,6%	80	57 5,3%	56 5,4%	55 5,4%	55 5,5%	12	147 14,7%	147 10,2%	145 10,3%	144 10,4%	143 10,4%	141 10,5%
S:a Hondjur		855 64,3%	843 64,4%	831 64,5%	87	744 69,3%	722 69,6%	711 69,8%	700 70,0%	132	700 70,0%	919 63,9%	902 63,9%	890 64,0%	878 64,1%	867 64,2%
S:a Handjur		475 35,7%	466 35,6%	457 35,5%	128	329 30,7%	315 30,4%	307 30,2%	300 30,0%	91	300 30,0%	519 36,1%	509 36,0%	500 36,0%	492 35,9%	483 35,8%
Totalt		1.330 100%	1.309 100%	1.288 100%	215	1.073 100%	1.037 100%	1.018 100%	1.000 100%	223	1.000 100%	1.438 100%	1.411 100%	1.390 100%	1.370 100%	1.350 100%
Anmärkningsar					1	2				3	4	5				

Anm.: 1. Slaktuttaget är: 20,0% av renantalet i renlängden (2), 21,5% av nettohjorden (4) och 15,0% av bruttorenhjorden (5).

3. Förlusterna är: 20,8% av renantalet i renlängden (2), 22,3% av nettorenhjorden (4) och 15,5% av bruttorenhjorden (5).

Värdering av renar renskötselåret 1980/81.

I det följande har tidigare PM omarbetats varvid uträkningarna anpassats till 1980 års höstpriser. Syftet med detta PM är att beräkna livvärden för honrenar (vajor), hanrenar (ungtjurar och sarvar) och renkalvar för att i första hand användas i samband med lämnande av statligt stöd (bidrag) för inköp av livrenar.

Köttpriserna i tabellerna är förväntade medelpriser för slaktsäsongen 1980/81. AB Sameprodukter, Harads, som är den dominerande uppköparen av renkött, inledde sin slaktsäsong med att betala 18:50 kr per kg (inklusive den gamla momsens å 17,1%) för slaktkropp från både kalv och vuxen ren. För sarvar (tjurar som fyllt 3 år) betalades dock ett pris å 19:50 kr per kg inkl moms under förutsättning att hornkronan följde med. Emedan andelen tjurar 3 år och äldre beräknas svara för c:a 18% av det totala slaktuttaget - i kg enligt tabell 1 - kan Sameprodukters medelpris före momshöjningen sättas till 18:68 kr per kg inkl moms - eller 15:49 kr per kg exkl moms.

Efter momshöjningen den 8 september 1980 från 17,1% (moms påslag 20,63%) till 19,0% (moms påslag 23,46%) har flera uppköpare betalat 20:- kr per kg (inkl moms) för samtliga renar. Med hänsyn till detta och att slaktsäsongen just är påbörjad beräknas priset under hösten 1980 till i genomsnitt 19:50 kr per kg. Emedan renhorn numera har ett icke oväsentligt värde bör dock räknas med en prisskillnad å normalt 1:- kr per kg (inkl moms) mellan sarvar och övriga renar. Av denna anledning har i det följande kalkylerats med 16:45 kr per kg för tjurar över 3 år samt 15:65 kr per kg för övriga renar (exklusiva moms - avrundade siffror). Genomsnittspriset blir härvid 15:80 kr per kg.

Det tidigare beräknade högre kilopriset för kalvkött finns det f n ingen anledning att särskilt kalkylera med. Indirekt erhålls dock ett något högre pris för kalvkött eftersom kalven saknar fullt utvecklade horn.

Normrenhjordens sammansättning (tabell 1).

Den s k normrenhjordens sammansättning och avkastning redovisas i tabellen. Uppmärksammas bör att detta är en "normal norrbottensrenhjord". Renhjordarna i de två andra renskötsellänen - främst då i Jämtland - har annan sammansättning innebärande högre andel hondjur, högre kalvningsprocent och lägre förluster, vilket ger högre avkastning. I brist på tillförlitliga uppgifter har beräkningarna utförts med utgångspunkt från nämnda norrbottenshjord.

Normrenhjordens sammansättning och avkastning per 1 000 renar i nettorenhjorden (= 1 073 renar den 1 jan)

Sammansättning: 700 hondjur + 300 handjur
 Aldersfördelning: 1 - 8 år
 Kalvningsprocent: 80 %
 Förluster: årskalvar 30 %, övriga djur 10 %

Renar	♀ Hondjur						♂ Handjur					
	Tid	Netto 30/4	Summar-	Slakt	Renl.	Vinter-	Slakt-	Netto 30/4	Summar-	Slakt	Renl.	Vinter-
Ålder	Brutto 31/5	förlust		1 jan	förlust	vikt kg	Brutto 31/5	förlust		1 jan	förlust	vikt kg
Årskalvar	219	42	-	177	24	17,0	219	42	-	177	24	19,0
1-1,5 år	153	10	3	140	5	26,0	153	10	48	95	3	29,0
2-2,5 "	135	9	14	112	4	30,0	92	6	47	39	2	35,0
3-3,5 "	108	7	8	93	3	33,0	37	2	27	8		40,0
4-4,5 "	90	6	6	78	3	36,0	8	1	2	5		44,0
5-5,5 "	75	5	7	63	2	38,0	5	1	1	3		47,0
6-6,5 "	61	4	5	52	2	39,0	5	1	1	2		49,0
7-7,5 "	50	3	18	29	1	40,0	2		2			50,0
8-8,5 "	28	2	26			40,0						51,0
Summa:	700	88	87	744	44	36,77	300	62	128	329	29	34,38

Slaktuttag: ♀
 3 x 26 = 78
 14 x 30 = 420
 8 x 33 = 264
 6 x 36 = 216
 7 x 38 = 266
 5 x 39 = 195
 44 x 40 = 1 760
 87 x 36,77 = 3 199

♂
 48 x 29 = 1 392
 47 x 35 = 1 645
 27 x 40 = 1 080
 2 x 44 = 88
 1 x 47 = 47
 1 x 49 = 49
 2 x 50 = 100
 128 x 34,38 = 4 401

♀ 87 x 36,77 = 3 199
 ♂ 128 x 34,38 = 4 401
 S:a 215 x 35,35 = 7 600
 7 600 = 7,08 kg/ren i renlängden eller
 1 073 = 7,60 kg/ren i nettorenhjorden

1979-10-10

M E D E L V I K T E R

Enl Normhjordens sammansättning; 1073 renar per den 1 jan = 1000 renar i nettorenhjorden den 1 maj

Aldersgrupp	Samtliga renar före slakten		Renar som slaktas		Samtliga renar efter slakten (=den 1 jan)	
	Antal	Kg/ren	Antal	Kg/ren	Antal	Kg/ren
Årskälv (♀ 17 kg resp ♂ 19 kg)	354	18,0	0	18,0	354	18,0
Vuxen honren ♀	654	33,12	87	36,77	567	32,56
Vuxen hanren ♂	280	33,21	128	34,38	152	32,23
Samtliga hondjur ♀	(831)	29,68	(87)	36,77	(744)	28,85
Samtliga handjur ♂	(457)	27,71	(128)	34,38	(329)	25,11
Medeltal ♂	1288	28,98	215	35,35	1073	27,71
Totalt, kg	37 330		7 600		29 730	

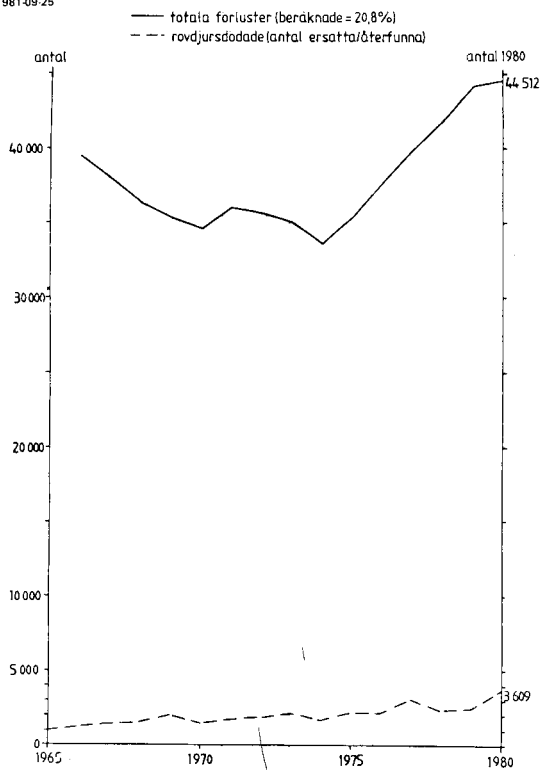
M E D E L V I K T E R för förlovrade renar

Åldersgrupp	Enligt norm- hjorden		Om dessa överlevde till nästa möst	
	Antal	Kg/ren	Antal	Kg/ren
Årskälv (♀ 17 kg resp ♂ 19 kg)	132	18,0	132	27,5
Vuxen honren ♀	66	32,94	66	35,36
Vuxen hanren ♂	25	33,12	25	38,36
Samtliga hondjur ♀	(132)	24,97	(132)	30,68
Samtliga handjur ♂	(91)	22,88	(91)	31,57
Medeltal ♀	223	24,12	223	31,05
Totalt, kg		5 378		6 923

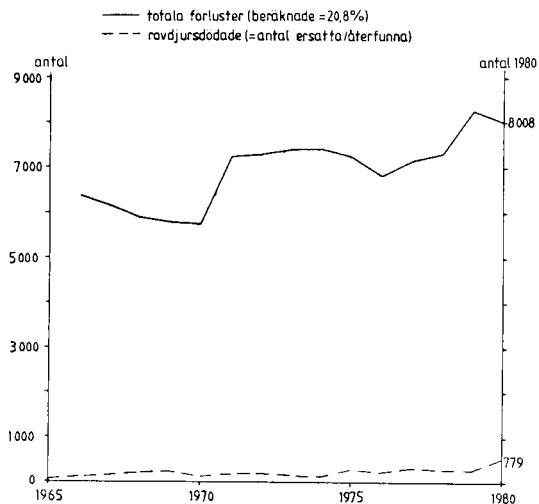
1
23
1

H Korak

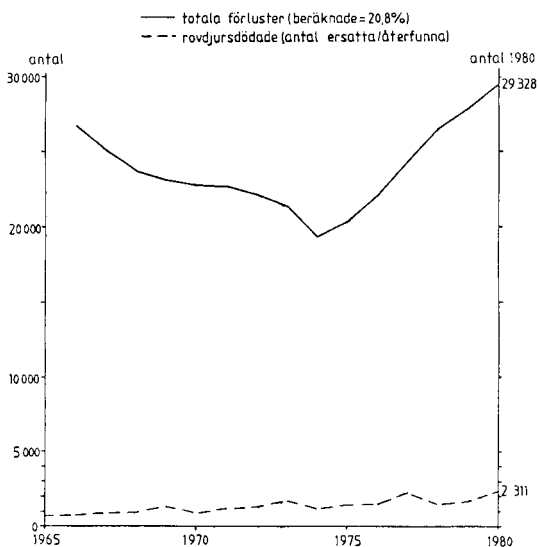
RENFÖRLUSTER: Hela landet

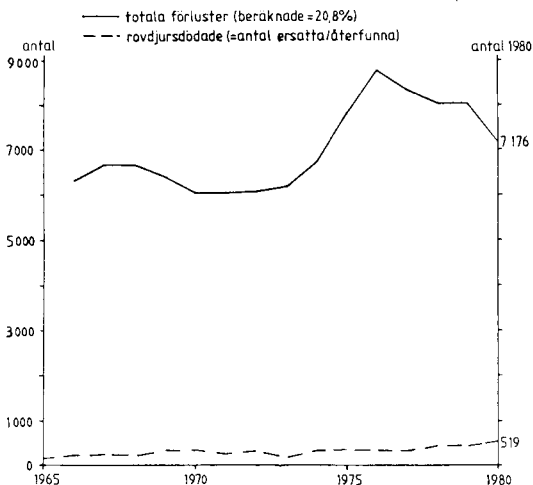
RENFÖRLUSTER i Västerbottens län

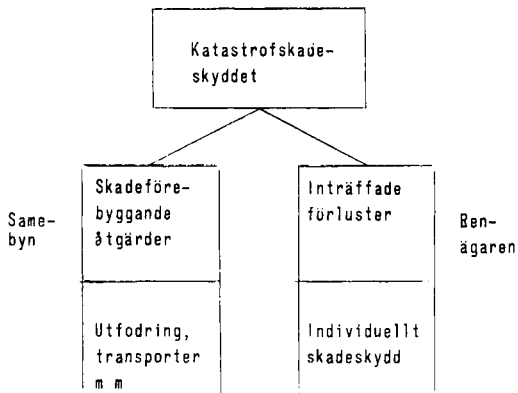
RENFÖRLUSTER i Norrbottens län

RENFÖRLUSTER i Jämtlands län

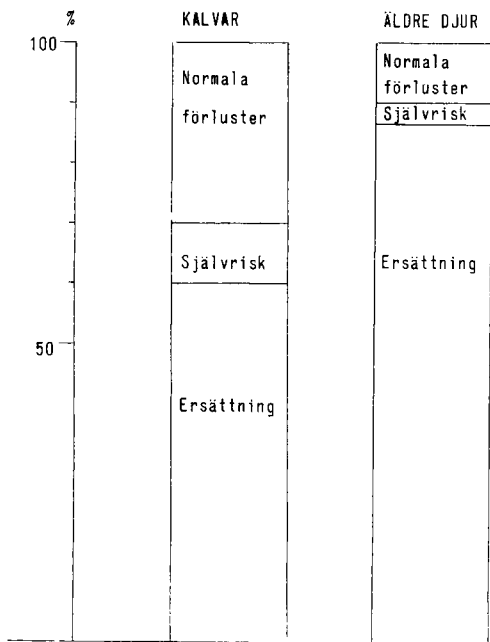

KATASTROFSKADESKYDDETS OMFATTNING

ERSÄTTNING vid förlust av renar

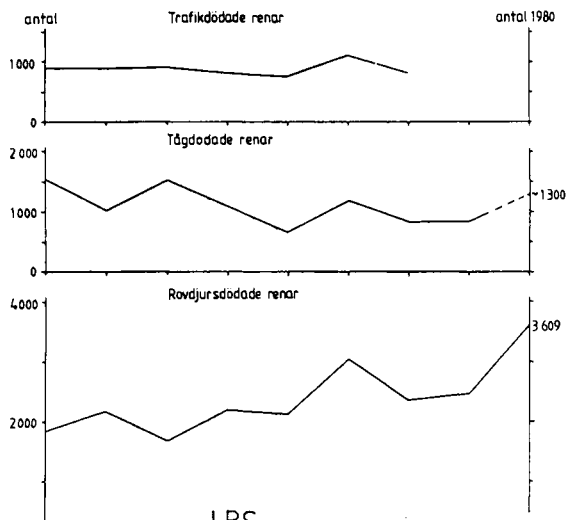
UTGÅR TILL RENÄGAREN

LBS

Renningssenheten 1981-09-25

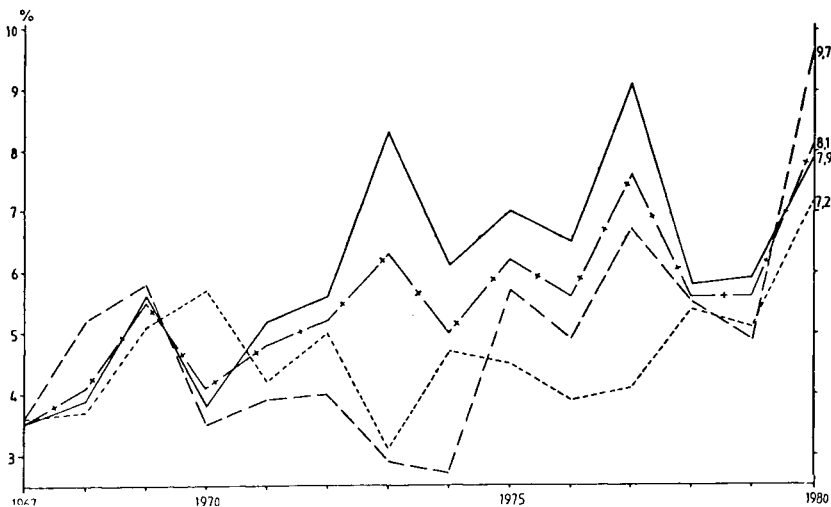
RENFÖRLUSTER: Hela landet
ersatta renar

LBS

Renningssenheten 1981-09-25

ROVDJURSDÖDADE RENAR (öterfunna/ersatta) i procent av de totala(beräknade) förlusterna
— Norrbottens län — Västerbottens län - - - Jämtlands län — Samtliga län

Lantbruksstyrelsen
Rennäringsenheten
1981-09-25

ERSÄTTNINGAR FÖR TRAFIKDÖDADE RENAR

Enligt överenskommelse mellan Trafikförsäkrings-
föreningen och SSR

Grundbelopp : Vuxen honren 475 kr
(värdet 1972) Vuxen hanren 425 kr
Årskalv 175 kr

Uppräkning sker efter basbeloppets (enligt lagen om
allmänna försäkringar) ändring.

Ersättningar per den 1 januari 1981

Vuxen honren : $\frac{475 \times 16 \cdot 100 (\text{basbel. jan 1981})}{7 \cdot 100 (\text{basbel 1972})} = 1\ 077:-$

Vuxen Hanren : $\frac{425 \times 16 \cdot 100}{7 \cdot 100} = 964:-$

Årskalv : $\frac{175 \times 16 \cdot 100}{7 \cdot 100} = 397:-$

ERSÄTTNINGAR FÖR TÄGDÖDADE RENAR

Enligt överenskommelse mellan SJ och SSR

41 (viktfaktor) x kilopriset (exkl moms) + prisstödet + 30 kr

Ex 1980/81: 41 x 15:80 + 130:- + 30:- = 808:-

UTBETALADE ERSÄTTNINGAR FÖR FORLORADE RENAR

F Ö R L U S T O R S A K

Budgetår	Rovdjur	Tåg	Trafik	Summa	
1971/7	1 062 755	436 224	317 700*	1 816 679	*) Beräk- nad (vid 900 för- lorade renar
1972/73	1 530 786	340 012	340 600	2 211 398	
1973/74	1 280 140	513 924	388 000	2 182 064	
1974/75	1 234 132	381 612	378 300	1 994 044	
1975/76	1 916 279	260 432	393 400	2 570 111	
1976/77	2 333 079	546 152	631 500	3 510 731	
1977/78	2 816 327	412 963	512 300	3 741 590	
1978/79	1 990 390	601 370	613 485*	3 205 245	
1979/80	5 198 775	976 300?	686 700*	6 861 775	

DISKUSJON.

- Sara: Spørsmål til Korak. Angående erstatningen på SEK 6 mill. for tog-, bil- og rovdyrstap. Hva menes med "ekstraordinært"?
- Korak: Beløpet er 6,8 mill. kr. Med "ekstraordinært" menes katastrofeår. Man må også spørre seg om hva som hadde hendt om man ikke hadde satt inn forebyggende tiltak (fóring, transport m.m.).
- Rehbinder: til Kosmo: Hvilke dyr er "risikogrupper" ?
- Kosmo: I Norge har man ca. 100.000 simler med drektighetsprosent på ca. 80 (hos slaktede simler på over 90%) Drektighetsprosenten er også avhengig av simlas levendevekt.
- Rehbinder: Bevis ?
- Lenvik: Man har bevis på dette.
- Kosmo: Kalven er en gruppe med større risiko enn andre. Ved å redusere kalvegruppen kan man redusere tapene.
- Helle: Hvor stor andel av kalver slaktes før vinteren ?
- Kosmo: Ca. 12.000 av ?
- Helle: Man må også ta katastrofesituasjoner i betraktning.
- Kosmo: Det må også tas i betraktning når man vurderer resultatet av en beiteundersøkelse.

M.h.t variasjonen mellom fylkene i produksjon pr. rein, så er tallet for Nordland helt ekstraordinært i det angjeldende år. Gjennomsnitt på landsbasis er ca. 10kg/rein/år.